

בס"ד

ערב שבת קודש

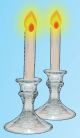
עלון דו שבועי

ענג שבת

פרשת תרומה - תצוה

א' באדר ה'תשע"ח (16.02.2018) יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים
לעילוי נשמת הרב הצדיק יוסף שרביט זצוק"ל ורעייתו אסתר ע"ה (שנה שלושים ושתיים) עלון מס' 10 (1208) (שנה שלושים ושתיים)

מועדי השבת תרומה

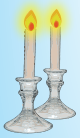
ער"ש מוצ"ש	יום	מוצ"ש
18.04	יום	16.51
18.06	ת"א	17.05
18.05	ח'פה	16.56
18.07	ב"ש	17.09
18.05	אילת	17.02

זמני היום והלילות היומיים:

מסבת תרומה - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.45 - 4.50
זמן הנחת תפלין	5.26 - 5.32
הנץ החמה (מישור)	6.16 - 6.22
הנץ החמה (הנראה)	6.21 - 6.27
ס"ז ק"ש מ"א	8.19 - 8.23
חצות היום	11.54 - 11.55
מנחה גדולה	12.25 - 12.25
שקיעת החמה	17.33 - 17.28
צאת הכוכבים ב'	18.23 - 18.18

דף יומי: עבודה זרה לו - לט

מועדי השבת תצוה פרשת זכור

ער"ש מוצ"ש	יום	מוצ"ש
18.10	יום	16.56
18.11	ת"א	17.11
18.10	ח'פה	17.02
18.12	ב"ש	17.14
18.10	אילת	17.07

זמני היום והלילות היומיים:

מסבת תצוה - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.37 - 4.44
זמן הנחת תפלין	5.18 - 5.25
הנץ החמה (מישור)	6.08 - 6.15
הנץ החמה (הנראה)	6.12 - 6.20
ס"ז ק"ש מ"א	8.15 - 8.19
חצות היום	11.53 - 11.54
מנחה גדולה	12.23 - 12.25
שקיעת החמה	17.39 - 17.34
צאת הכוכבים ב'	18.29 - 18.24

דף יומי: עבודה זרה מ - מו

את העלון ניתן למצוא בפיסבוק תחת השם: "ענג שבת"

את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il

וגם באתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת

ב"מיידי יהודי" www.moreshet.co.il

יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל חן

כתובת: רח' בלוק 3, ת"א

טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054

דוא"ל: smuladv@netvision.net.il

עיצוב: חנואל שפיצברג 054-6695400

העלון מוקדש לזכר ולע"נ אבינו

יום טוב ליפא

ב"ד יהודה גרוסמן ז"ל,

נפטר ב-י"ד באדר ב'. יהי זכרו ברוך!

חזרה אל סוד האוהל

בהקדמתו הידועה לספר שמות, מתאר רמב"ן את בניית המשכן כאירוע גאולי מכוון, המהווה השלמה של נדבך חירות רוחנית על-גבי מסד הגאולה הפיסית של יציאת מצרים. לשיטתו, גאולת מצרים לא נשלמה ביציאה מבית עבדים, אף לא במעמד הר סיני, אלא רק בבניין המשכן, שהעניק קיום של קבע להתגלות השכינה החד-פעמית במתן תורה. אירוע השיא של בניין המשכן, הוא גם האפילוג המסכם של דרמת החירות המסופרת בספר שמות, ומכאן גם שמו הנוסף והמיוחד של הספר - 'ספר הגאולה'.

אלא שבדבריו מוסיף רמב"ן עוד שורה אחת בחידושו היסודי: 'וכשבאו אל הר סיני ועשו המשכן, ושב הקב"ה והשרה שכינתו ביניהם, אז שבו אל מעלות אבותם, שהיה סוד אלוה עלי אוהליהם'. רמב"ן תופס את השלב המכריע של גאולת ישראל - לאחר יציאת מצרים והר סיני - דווקא בבניית המשכן, שביטוי המפתיע הוא בשיבה אל אוהל אבות האומה, והמסע החוזר אל 'סוד אלוה' שהיה חופף מעל לאוהליהם. בניגוד למחשבה השגורה בה נתפסת גאולה בדרך כלל כמהלך של ציר ליניארי, המתקדם בזמן מהמיעוט אל הריבוי, מטמיע רמב"ן את רעיון הגאולה האנושית בציר מעגלי, המחזיר את האדם אל נקודת המוצא ושם מתקן אותו בהשראת האור ההיולי הקדמוני שלו.

תיאור השכינה הנוכחת באוהל האבות, מכונה בפי רמב"ן - 'סוד', וזאת על משקל דברי איוב (איוב כט): 'כִּאֲשֶׁר הָיִיתִי בְיָמַי חֹרְפֵי בְּסוּד אֱלוֹהַ עָלַי אֶהְיֶה'. גאולה רוחנית במשנת הרמב"ן איננה מסתכמת רק בחיים תורניים וערכיים, אלא בשיבת האדם אל מקורו הטבעי, המקור הגנאלוגי והמקור האלוהי, שם לראשונה הצעין 'בעל הבירה' על האב הקדמון מבקש האל. היציאה למסע של חיפוש אחרי הטבעיות האלוהית הנוכחת בבריאה, הכמיהה לגעת במהות הנעלמת, והשאיפה לחוות מחדש את רוח הקודש שמילאה את אוהל האבות - היא היא משכן, היא היא גאולה.

היחס בין הסוד ובין הגילוי שלו, ניצב בתווך שבין פרשיות תרומה ותצוה, העוסקות במציאות הפיסית של משכן ה' וכוהניו. כי בעוד פרשת תרומה חותרת אל המשכן הנחבא תחת כיסוי היריעות; אל ארון הזהב הפנימי המכוסה בארון העץ; אל לוחות הברית המסתתרות בבדידות של קודש הקדושים; אל לחם הפנים המונח תמיד במדור הפנימי; הרי לעומתה פרשת תצוה יורדת לפרטי הפרטים של הדלקת נר התמיד הערוך דווקא מחוץ לפרכת העדת; אל פעמוני הזהב המשמיעים ברמה את קולם; אל ציצית הזהב המונח במקום הבולט ביותר על גוף האדם; אל התלבושת החיצונית המדוקדקת של אהרן ובניו, שביחס אליהם לא נחה דעת חכמינו עד שאמרו: 'בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם, אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם' (בבלי זבחים דף יז ע"ב). החיצוניות, למרבה הפלא, היא זו המגלה את הקדושה הטבעית הפנימית.

השראת השכינה איננה ברעש ולא בקול, אבל גם איננה במקדש נעלם. היא מצויה בחיפוש של האדם עובד האלוקים אחרי המהות הנסתרת של עברו, של קיומיותו ושל טבעיותו, וברצון לגלות את 'סוד אלוה' האישי שלו. פרשת תרומה - היא סיפורו של המקדש הגנוז באוהל, של העצם, של המהות האלוהית. פרשת תצוה - היא סיפורו של האדם נושא הלפיד, היוצא לחפש את המשמעות הנעלמת. במפגש שבין שתי הפרשיות, בחיפוש של האדם אחר סוד האוהל, שם מתלכדת השראת השכינה.

חג הפורים, אף הוא מהות של מועד שנוצר מהמפגש בין הגלוי והנעלם, בין המסכה של המסתתר במגילה, לבין ההתגלות של קימו וקבלו, קבלת התורה מאהבת הנס. ובמרכז סיפור המגילה מופיע החיפוש של בת ישראל, הכואבת בהסתור הפנים הנורא שעל שמו היא נקראת, את הקריאה (תהלים כב) אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי לְמַה עֲזַבְתָּנִי, מבקשת בכיסופים את איילת השחר שאורה, כמו גאולתם של ישראל, בוקע קמעא קמעא, בתיקון עולם, בישועת הכלל ובגאולת היחיד.

הרב **ישראל א' שפירא**, רב קהילת אהבת אחים בבלי תל-אביב

העלון מוקדש לזכר ולע"נ אבינו
ר' **אברהם משה פרצ'יק** ז"ל,
נלב"ע ב-י"א באדר תשס"ט. יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
מרת **רחל גרינברג**
בת ר' **יצחק כץ** ז"ל,
נפטרה ב-י"ב באדר ב' תשל"ו.
יהי זכרה ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
מרת **רחל גרינברג**
בת ר' **ישראל דוד** ז"ל,
נפטרה ב-ב' באדר א' תשע"ז. יהי זכרה ברוך!

פנטט בלעדני!

שב חיים

דואגים לביטחון ולבטיחות שלכם

מערכת להפעלת תריסים חשמליים בשבת
ללא שעון שבת או מנואלה בעת הצורך.
באישור רבנים ראשיים ופוסקי הדור
www.halevisys.co.il ☎ 052-3211839

"שבתריס"
או שעון שבת לתריס, מה עדיף?

שעוני השבת לתריסים המוצעים בשוק הם שעוני שבת מכאניים ללא רזרבה. המשמעות, שכאשר יש הפסקות חשמל הם מפסיקים את פעולתם. כאשר החשמל חוזר הם מתחילים לפעול מחדש אבל מנקודת הזמן שהחשמל פסק. דבר זה משנה את הזמנים המתוכננים שהשעון כוון אליהם מלפני שבת. כך יכול להיות שבאמצע הלילה התריס יפתח. לשומר שבת לא תהיה אפשרות לשנות את הזמנים. "שבתריס" הוא הפתרון ההלכתי היעיל לכל החסרונות. בעזרת "שבתריס" ניתן לפתוח ולסגור את התריס בעת הצורך באופן ידני.

צילום והדפסת מגנטים

בחתונות, בר/ת מצווה, בריתות ובימי הולדת

צילום והדפסת מגנטים ללא הגבלה + קבלת כל התמונות המקוריות + 2 הגדלות. המגנטים מודפסים ממדפסת איכותית, דיו מקורי, נייר לוסטר.

אפשרות לצלם או צלמת
1200 ש"ח

חגואל ☎ טל: 054-6695400
שפיצברג haguelphotography@gmail.com

מבצע פורים
10 הגדלות מתנה

מבצעים את כל סוגי האיטום

מערכות איטום חדשניות לגגות עד 8 שנות אחריות כולל גגות מרוצפים. איטום קירות חיצוניים, טיח, תפרים, סדקים והתזת סילרים ע"י סנפלינג. צביעת קירות חיצוניים בסנפלינג. התקנת מרזבים, עבודה מקצועית ויסודית

ירון **052-4012533**

נאו"ת דש"א נופש, אירוח ותרבות, ארגון שבתון עיון ושבת חתן

שבועות

מלון גני ירושלים המפואר
ד'ו' בסיון ה'תשע"ח (18-20.5.2018)

2 לילות, פנסיון מלא, מהדרין. שעורים והרצאות, חזנים ופייטנים. בית כנסת וחדר אוכל נפרד לקבוצותינו.

פסח

מבחר מלונות (חדרים אחרונים)
מלון יערים, מעלה החמישה: 2/4/6/8 לילות.
מלון קיסר ירושלים, 2/4/6/8 לילות
מלון קרלטון נהריה, 2/4/6/8 לילות
מלון דבורה ת"א, 2/4/8 לילות.
מלון רנסנס ת"א, 2 לילות ראשונים.
בית הארחה בית וגן, ירושלים.
עורך סדר ורב קבוצה בכל בתי המלון.

לפרטים והרשמה: שמעון נייד: 052-3611441 | פקס: 08-9268663

דיני השבוע ומנהיגו

לעילוי נשמות
יעקב יוסף שמעון ונחמה חיה כהן ז"ל

שבת פרשת תרומה

הפטרה: ויהי נתון חכמה לשלמה" (מלכים א', ה, כו).
זמן קידוש לבנה: מליל שני ד' באדר ועד ליל שישית ט"ו באדר.
יום חמישי, ז' באדר, יום הסתלקות משה רבינו הוא יום 'חבא קדישא' – תענית צדיקים. סדר תפילה מיוחד עם סליחות וקריאה בתורה בשחרית ובמנחה. יום זה מוקדש לתפילה על הקברים, לבקשת מחילה מן המתים שמא לא נהגו עם מי מהם כראוי לו לפי כבודו.

שבת זכור פרשת תצוה

הספרדים נוהגים לקרוא את פיוטו של רבי יהודה הלוי "מי כמוך" לפני הוצאת ספר תורה. מוציאים 2 ספרי תורה, בראשון קוראים שבעה קראים בפרשת השבוע. בספר השני מפטיר בפרשת כי תצא (דברים כה, יז): "זכור את אשר עשה לך עמלק" – חיוב מהתורה. הקורא יכון להוציא ידי חובה והשומעים יכונו לצאת. יש מאחרונים סוברים שגם נשים חייבות לשמוע קריאה זו. קטן לא עולה למפטיר. מותר לטלטל ספר תורה בשביל חולה או אסיר שישמע קריאת זכור. אנס שלא שמע זכור יכון בקריאה בפורים לצאת ידי חובת מצוה זו. **הפטרה:** הספרדים: "ויאמר שמואל אל שאול" (שמואל א' טו, א). האשכנזים מתחילים מפסוק ב': "מה אמר ה' צבאות". אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות. במנחה אומרים "צדקתך".

יום רביעי: תענית אסתר

מועדים: הצום מתחיל בעלות השחר. י-ם: 4:38, ת"א: 4:40, חיפה: 4:39, ב"ש: 4:40, אילת: 4:39.
סיום הצום: צאת הכוכבים (א): י-ם: 17:58, ת"א: 17:55, חיפה: 17:56, ב"ש: 17:58, אילת: 17:56.
שחרית: סליחות, "ענגר", קריאת התורה – "ויחל". האשכנזים מפטירים במנחה 'דרשו ה' בהמצאו' (ישעיהו נה, ו), מי שלא השלים הצום אומר 'ענגר' אבל במקום 'ביום צום תעניתנו' אומר: 'ביום צום תענית'. אומרים אבינו מלכנו ותחנון גם במנחה.

מחצית השקל

אחר מנחה נותנים 3 מטבעות זכר למחצית השקל. זהירות רבה יש להגות בנתינה – כי היא רק "זכר למחצית השקל". אין לומר "למחצית השקל", אלא "זכר... שכן המקדיש לבית המקדש בזמן הזה הקדשו הקדש והוא אסור בהנאה אפילו לצרכי מצוה וצדקה.

יום חמישי – פורים

קוראים מגילת אסתר ביום רביעי בערב, וביום חמישי בבוקר. במקומים קוראים ביום חמישי בערב וישני בבוקר. קודם מקרא מגילה מברך הקורא (צריך לעמוד) 3 ברכות: על מקרא מגילה, שעשה ניסים ונשחיתו. בעדות המזרח מברכים שחיינו בקריאה בבוקר. בברכת "שהחיינו" יש לכוון גם לסעודת פורים ולמשלוח מנות, ונותנים מתנות לאבינוים (לפחות 2-3 אבינוים).

חיוב קריאת המגילה (שולחן ערוך סימן תרפ"ט)

חיוב אדם לקרות המגילה בלילה ולחזור ולשנותה ביום... "מבטלים תלמוד תורה לשמוע מקרא מגילה קל וחומר לשאר מצוות" (שם סעיף ב'). "אחד הקורא ואחד השומע צאן ידי חובתו" (שם ב'). המשנה ברורה (שם ב, ד): "יצא ידי חובתו – וצריך שיכוין הקורא להוציא והשומע לצאת כדין שאר מצות שאחד מוציא חברו".
נשים – הכל חייבים בקריאת המגילה. על אף שזו מצוה שהזמן גרמא, מכל מקום כיון שהנשים היו באותו הנס, שהיתה הגזירה להרוג גם את הנשים, לכן הן חייבות. אשה הקוראת לעצמה, וכן אם שומעות הנשים קריאה של חבר בבית הכנסת, וקורא לפניהן מי שכבר שמע קריאת המגילה – תבא אחת הנשים את ברכת "לשמוע מקרא מגילה". נשים אינן מוציאות ידי חובה את האנשים. אבל אשה מוציאה ידי חובה את חברתה (משנה ברורה שם ב').

דיני קריאת המגילה (שולחן ערוך סימן תרצ"ב)

"אין לשוח בעוד שקורין אותה" (שולחן ערוך תרצ"ב, ב) אם שוח בין הברכה לתחילת הקריאה בין השומע ובין הקורא הפסיד הברכה. וכן בין הקריאה לסוף הברכה גם כן אסור להפסיק (שם תרצ"ב, ב, ט).

התפילות בפורים (שולחן ערוך סימן תרצ"ג)

הספרדים אומרים לפני תפילת ערבית 'למנצח על איילת השחר' (תהלים כב).

בתפילת העמידה אומרים 'על הניסים', וכן בברכת המזון. קדיש 'תתקבל' והספרדים אומרים חצי קדיש. קוראים את המגילה. אחריהן אומרים האשכנזים 'אשר הניא' הספרדים אומרים שלש פעמים: 'ארוך המן, ברוך מרדכי...' 'זאת קדושי'. קדיש שלם. יש מאשכנזים

המדלגים על 'תתקבל' והספרדים אומרים עם 'תתקבל'.
בשחרית: אחרי חזרת השי"ץ קוראים בתורה בפרשת 'ויבוא עמלק'. הספרדים כופלים פעמיים על הפסוק האחרון, להשלים את הקריאה לעשרה פסוקים. אחרי קריאת התורה – האשכנזים מחזירים את ספר התורה לארון הקודש, קוראים את המגילה ואומרים 'אשר הניא', 'אשר' 'ובא לציון' וכו'. הספרדים משאירים את ספר התורה על שולחן הקריאה, אומרים 'אשר' 'ובא לציון' עד 'מעשה ועד עולם' וקוראים את המגילה, מברכים אחריה ואומרים 'ארוך המן' וכו', 'זאתה קדושי', קדיש 'תתקבל' ומחזירים ספר התורה להיכל וכו'.
מנחה: נוהגים להקדים מנחה לסעודת פורים (שולחן ערוך תרצה, א-ב) **מתנות לאבינוים** – מעות פורים לעניים (שולחן ערוך סימן תרצ"ד) חייב כל אדם, בין איש ובין אשה ליתן לפחות שתי מתנות לשני עניים (לכל עני מתנה אחת). יכול לתת כסף או מאכל.
סעודת פורים: מצוה להרבות בסעודת פורים, ובאכילת סעודה אחת יוצאים ידי חובה. חיוב הסעודה ביום דוקא.

אקטואלי

מפרשת השבוע

הרב הלל מרצבך,
רב קהילה ביד בנימין
וראש כולל לרבנים של איגוד רבני הקהילות

אהבה אחת ובלעדית

בקריאת המגילה עולות מספר שאלות מעניינות: מדוע אחשוורוש בחר דווקא באסתר מכל הנשים? האם רק בגלל יופייה? מדוע אחשוורוש בכל כך קלות משתף פעולה עם המן להשמד עם שלם? מדוע ברגע אחד אחשוורוש משנה את דעתו ומצווה להרוג את המן, ונותן לאסתר וליהודים להתעלל באויביהם כפי רצונם? ניתן לקרוא את המגילה באופן עמוק יותר. חז"ל מלמדים אותנו שכל מקום שמפויגה המילה "אמלק" במגילת אסתר, הוא מרמז על מלכו של עולם. אם נמשיך את בדרך זו, בת זוגו של ה' היא כנסת ישראל (כפי שמפויג בספר הזהרה). המן הוא ה'סטרא אחרא', עמלק שמנסה להשמד את ישראל. וכעת הסיפור תופס רובד אחר. אסתר "מצאה חן בעיני המלך". למרות שהיא לא התאפרה מרצונה, ולא עשתה דבר כדי למשוך את תשומת ליבו של אחשוורוש. רעיון זה מזכיר לנו את הפסוק: "לא מרבכם מכל העמים חשק ה' בכס כי אתם המעט מכל העמים".

למלך קשה לראות שהמלכה לא חפצה בו, ולא נמשכת אליו. רק כשהוא דורש אותה, היא באה בעל כורחה לראות אותו. המלך מחפש את האהבה של אהובתו, מנסה לחזר אחריה, אבל המלכה לא מתעניינת במלך. המלך בשקט חוקר אודות המלכה. הוא יודע היטב מהיכן מוצאה של המלכה. אך הוא לא יכול לגלות את אהבתו בפרהסיה. טוב לו שהכול נשמר בחשאיות.

כדי למשוך את המלכה אליו, המלך מגדיל ומעצים את ה"שונא" של המלכה. הוא רוצה לראות שהמלכה תתחנן על נפשה, ותרצה אותו. הוא נותן להמן הרשע לאיים במוות על כל משפחתה של המלכה. המטרה הנסתרת. שהמלכה תבקש אותו. הוא רוצה שהיא תפנה אליו שתתפלל. כדברי המגילה (ברכות ו): "לל הבקב"ח חפץ בו – מדכאו בייסורים". ואז, כשסוף סוף המלכה מגיעה למלך. המלך אומר לה: "עד חצי המלכות ותעשי". אני כ"כ אוהב אותך. איזה יופי שבאת אליי! כ"כ התגעגעתי אליי! אני שמח שבאת מרצונך!

אך במקום שהמלכה תגיד לו: "אני אוהבת אותך! באמת התגעגעתי!". היא מבקשת להיפגש עם המלך, אבל יחד עם המן" הרשע. "כמה מצער" חושב המלך בליבו, היא רוצה אותי אבל יחד עם המן הרשע. יחד עם התועבות והחטאים. כמה זה מכעיס ומצער. ממש "טובל ושרץ ביד". "בלילה ההוא נדה שנת המלך" המלך לא ישן לילה שלם. הוא מתחיל לחשוך שאסתר (כנסת ישראל) אוהבת אותו אבל גם את המן הרשע. היא כנראה לא באמת אוהבת אותו. כמה זה כואב לו. כל מה שהמלך גידל את המן, זה כדי שאסתר תחזור אליו. לא כדי שישתלט על המלכה. ביתניים, המלך מחליט ללמד את המן שקבלת השליחות מהמלך, אין כוונתה שמוותר לו להשתלט יותר מדי. ובאופן מייד הוא משפיל אותו ברחובות שושן.

המלך, אחרי לילה ללא שינה, ממתין בכיליון עיניים לשמוע במשנתה היין מה המלכה באמת רוצה. והנה מגיע משתה היין, וסוף סוף הוא מגלה את מה שהוא רצה לשמוע: "איש צר ואויב המן הריע הוה". אני שונאת את הטומאה, אני רוצה רק קרבה אל המלך האמיתי. היא אהבת רק את המלך! איזו שמוחה! המלכה לא אוהבת את המן הרשע, היא אוהבת את המלך! המלך מחליט להעניש את המן הרשע, ומשפיל בו עד עפר. על כך שהוא התעלל במלכה אוהבתו ובבני ביתה. המלך מאשים את המן גם בדברים שהוא לא עשה "הגם לכבוש את המלכה עימי בביתו".

המן משלם את המחיר על הצער שגרם לאהובת ליבו. ה' מעניש את הגויים שבעתים, על כל מה שחם ציערו את בניו. "ונקתי דם אל נקיתי". שנזהר לראות בקרבן את החיבור השלום בין המלך והמלכה. יחוד קודשא בריך ושכנתו. פורים שמו!

תפילת היחיד ותפילת הציבור

אברהם סדן

הארות מתוך הספר "שפתי תפתח"

על נסיך שבכל יום

יסוד הכרת הטוב, מוטבע כמעט בכל אדם. גם כאלו שאינם פוקדים את בית הכנסת מדי יום, משיינצלו מסכנת חיים, חשים צורך לבוא לבית הכנסת ולברך ברכת "הגומל". זה טבעו של אדם, שארועים החורגים משגרת חייו, זוכים אצלו ל"יחס" מיוחד. אולם, היעד החינוכי אליו חותרת התורה, הינו להכרה שדווקא אותן תופעות שהן "מנהגו של עולם", אינן נופלות במאומה מהניסים הגלויים. כך מלמדנו הרמב"ן בסופה של פרשת "באל" הגדושה בניסי יציאת מצרים: "ומן-ומכוחם של הנסים הגדולים והמפורסמים, אדם מודה בניסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כלה; שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו, עד שנואמן בכל דבריו ומקרינו, שכלם נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם...".

זהו עיקרה של ברכת ההודאה שהיא "על חיינו המסוגרים בַּיְדֵיךָ... וְעַל נִסְיֵי שִׁבְלֵי יוֹם עֲמֻנָה, וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ...". דווקא ההתייחסות ל"נִפְלְאוֹתֶיךָ" בברכה, משקפת את הרעיון של הנסים הנסתרים. אמנם בעברית המילה "פלא", שקולה למעשה נס, אבל כמעט בכל המקרא אנחנו מוצאים שרש"י מתייחס לשרש פלא, כדבר מוכסה ומובדל מעיינו, וכמובא בדוגמאות הבאות מפירושו של רש"י: "כי פלאי מִמָּה דָּבַר לְמִשְׁפַּט" (דברים יז) – "כל הפלאה' לשון הבדלה ופרישה, שהדבר נבדל ומכוסה ממך"; "נַגְדַּךְ מִלֵּךְ עֲפָרָה אֲעִשֶׂה נִפְלְאוֹת" (שמות י"ד) – "הוא תשובה לבקשתו של משה וְנִפְלְאוֹתֶיךָ אֲנִי וְעַמֶּךָ מִכָּל הַעַם" – שתייה מובדלים בזו מכל האומות"; "כִּי הַמְצִיחַ הַזֶּאת... לֹא נִפְלְאוֹת הֵיאֵם מִמָּה, לֹא רִחְקָה הוּא" (דברים ל) – "לא מוכסה היא ממך".

הרשע היחודי של עמלק, הוא בהסתרת גילוי מלכות ה' בעולם. כך, כל עוד עמלק קיים, אין כסא ה' (כסא ללמכות ה') יכול להתגלות במלואו. זו לשון הכתוב במלחמת עמלק: "כִּי יָדַעְתָּ כִּי יִגְדֶּה מִלְחָמָה לְה' בְּעַמְלֵק מִדֹּר"; לא "כסא" אלא "כס", לא שם ה' במלואו אלא שם בן שתי אותיות בלבד – "ה-י" ורק לאחר מחייתו של עמלק, יכולים שם ה' וכסאו להיות שלמים, כדברי הפסוק (תהילים ט): "עֲגֵרֶת גֹּיִם, אֲבַדְתָּ רָשָׁע, שָׁמָּם מַחִיתִי לְעוֹלָם וְעַד...וְה' לְעוֹלָם יִשָּׁב (שם ה' הַנִּכְבָּח כֵּן, הוא שם המפורש בן ד' אותיות), כִּינֵן לְמִשְׁפַּט כִּסְאוֹ" (תנחומא, כי תצא).

רבנו בחיי בפירושו לתורה (שמות י"ז) מוסיף, שעל זה רמז דוד המלך עליו השלום בתהילים (קל"ב, א): "כִּי בַחַר ה' בְּצִיּוֹן, אֲנִי לְמוֹשֵׁב לוֹ"; ולשון האותיות של אֲנִי – ה' ו-י – מהוות השלמה ל"כסא" ולשם ה' א' – ה' השלמה ל"כסא", וה' ו-י – השלמה לשם ה' וי"ג. דהיינו שלעתידי, כשהקב"ה יבחר בְּצִיּוֹן, אז ישב על כסא שלם; וזה לשון "אֲנִי" שהוא מורכב מאותיות המשלימות לכסא ולשם. משום שזהו יעודם של ישראל לגלות את הנחמה ה' בעולמו. בעלי הקבלה ("שערי אורה" לר' יוסף גיקטליא, סוף שער ה'), ראו בכינוי הנסתר "הוא", המורכב משלושת האותיות הללו, רמז למעורבותו הנסתרת של הקב"ה. כך כותב גם רבינו בחיי בפירושו לתורה: "נִתְשַׁקֵּן (בנות לוט) אֶת אֲבִיהֶן יַיִן בְּלִילָה הוּא" (בראשית י"א) – שעקבות יד ה' הנסתרת נרמזות באותו מעשה, שבעקבותיו מגיעה לעולם רות המואביה אימה של מלכות דוד; כך גם בהולדת משה: "וַיִּתְּרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא" (שמות ב').

בברכת ההודאה, נרמז הדבר פעמיים, תוך חזרה על מטבע הלשון "לְדוֹר וָדוֹר". היחודית למלחמה בעמלק: "מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שְׂאֵתָה הוּא ה' אֲ-לֹהֵינוּ... אֵתָה הוּא לְדוֹר וָדוֹר...". ויותר ברור בברכת "אמת ויציב": "הוא קים, ושמו קים, וכסאו נכון, ומלכותו ואמונתו לעד קיימת", שבה מופיע הכינוי "הוא" שבע פעמים: "לְדוֹר וָדוֹר הוּא קים וְשִׁמּוֹ קים, וכסאו נכון..."; "אֵתָה שְׂאֵתָה הוּא ה' אֲ-לֹהֵינוּ וְאֵ-לֵי אֲבוֹתֵינוּ, מִלְכֵנוּ מִלְכֵ אֲבוֹתֵינוּ..."; "עֲזָרְתָּ אֲבוֹתֵינוּ אֵתָה הוּא מְעוֹלָם, מִגֵּן וּמוֹשִׁיעַ לְבִנְיָהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דוֹר וָדוֹר..."; "אֵתָה אֵתָה הוּא אֲדוֹן לְעַמֶּךָ, וּמִלְכֵ גִבּוֹר לְרִיב רִיבִים", "אֵתָה אֵתָה רִאשׁוֹן וְאֵתָה הוּא אַחֲרוֹן..."; "תְּהִלּוֹת לֹא-לְ עֵלְיוֹן, בְּרוּךְ הוּא וּמְבָרָךְ...!" (בנוסח ספרד – שמונה פעמים).

לתגובות: 052-2718080 | דוא"ל: asadan@gmail.com
לרכישת הספר: 058-6208286 (שירית).

הורות וחינוך בראי הפרשה

צחי גרין
מנחה חס"ב אמ"ת מודיעין
מנחה הורים בגיטת EQ

זכרון שכחה וחינוך ילדים

שבת זכור היא כינוי לשבת שלפני פורים, שקוראים בה בתורה את פרשת זכור מחומש דברים בה מוזכר החיוב לזכור את מה שעשה עמלק לישראל בדרך צאתם מצרים. בחז"ל מובא, כי קטע זה נבחר לשבת זכור, משום שיש להקדים זכירה לעשייה וזאת לקראת פורים בו נקרא על המן שהיה מזדעזע של עמלק ושאף להשמד את ישראל. גם בהפטרה הנקראת בשבת זו, קוראים את הקטע על מלחמת שאלו בעמלק, חטאו של שאלו והתיקון שהביא שמואל בהריגה של אגג. לפי חלק מהראשונים, מצוה עשה מן התורה לשמוע את פרשת זכור ועל כך גם הנשים חייבות במצוה זו. השרש ז.כ.ר. (במובן של זכרון) מופיע בתורה בלבד כמה פעמים ובהם מספר מצוות מפורסמות כגון "זכור את יום השבת לקדשו", "זכור את אשר עשה לך עמלק" וגם זכירת יציאת מצרים מופיע בביטוי אחר 'הגדת לבנך' וזאת על מנת שלא נשכח. שיא הזכירות ביהדות הוא בנוגע לזכרון חורבן המקדש וחזרון הבית, החל מהפסוק המוכר 'אם אשכחך ירושלים תשכח מימי תדבק לשוני לחיכי אם לא אזכרכי...' וכלה בעשרות ההלכות שנקבעו על מנת לזכור את חורבן. בנושא זה ניתן להוסיף את המנהג שיש נוהגים אותו בכל יום להגיד שש זכירות הלקוחות מפסוקי התורה ובהם מסופר על זכירת יציאת מצרים, זכירת מעמד הר סיני, זכירת מעשה עמלק ומחיינו, זכירת מעשה העגל, זכירת מעשה מרים, זכירת השבת. נראה כי ביהדות ישנו עניין מיוחד לזכור מגוון מאורעות. הזכרון הוא כח אדיר המאפשר לנו לצבור את המידע שרכשנו במהלך היום ולקום עמו לבוקר הבא וכך מידי יום להתקדם ולהתפתח. תארו לכם לו היה קורה מצב בו אדם היה שוכח כל מה שלמד במהלך היום והיה קם ללא זכרון? כך האנושות לא היתה יכולה להתפתח ועל כך מבורך הוא הזכרון, וכל מי שבעל זכרון טוב הוא גם בעל יכולת להתקדם ולהתפתח. ומה לגבי השכחה? האם לשכחה יש יתרון או שכפי שנימנו עד כה, השכחה היא שלילית ואינה מאפשרת התקדמות והתפתחות? בחומש דברים (פרק כד) לגבי מצוות מתנות עניים כתוב 'ושכחת עומר בשדה לא תשוב לקחתו' עומר הנשכח בשדה, אסור לשוב לקחתו והוא חלק ממתנות עניים אולם הניסוח הוא מעניין 'ושכחת עומר בשדה' עד כדי כך שנשמע כאילו יש מצוה לשכוח בכוונה את העומר. בעולם הפסיכולוגיה, לשכחה יש מקום מאוד משמעותי ויכולתו של האדם לפתח את עצמו על ידי שכחת הטפל והמפריע וכן להתקדם בעיקר, למשל: השכחה מאפשרת לאדם להציג ממחשבתו את הטפל שאינו חשוב ולזכור את העיקר שחשוב. השכחה מאפשרת לאדם לשכוח את הרע ולזכור את הטוב. השכחה מאפשרת לאדם להתרכז במה שהוא רוצה ולשכוח את מה שאינו חשוב. השכחה מאפשרת לאדם לעשות התחלות חדשות. על האדם לשכוח את העבר ואת העתיד ולחיות את הרגע. במסכת פסחים (דף נד) נאמר כי ג' דברים עלו במחשבה להיבראות, ואם לא עלו דין הוא שיעלו ואחד הדברים הוא על המת שישתכח מן הלב'. לאחר מות המת, בימי השבעה, האבלים עסוקים בזכרון המת בצורה חזקה ביותר, אולם לאחר מכן, המת מתחיל להשתכח מן הלב וזהו עניין טובה על מנת שיוכלו האבלים לחזור למסלול החיים. עד כה ראינו כי היהדות מדברת ומדגישה את הזכרון אך גם לשכחה לעיתים יש תפקיד חשוב. על הפסוק "ולא זכר של המשקים את יוסף וישכחחו" (בראשית מו), אומרים חז"ל, ששר המשקים רצה מאוד להכיר טובה ליוסף ולהזכירו לפני פריעה, אבל בעל כרחו שכח (ילקוט שמעוני וישב קמז). כן הוא הדבר בחינוך ילדים. אדם שלעולם יזכור את נפילות ילדיו לא יוכל לראות ולסייע בהתקדמותם. בחינוך ילדים (ואולי בכלל בחיינו) יש לשכח מקום משמעותי ויש לחנך את עצמנו לעיתים לשכוח את הרע על מנת להתמקד בטוב ובצמחה.

נייד: 054-3044095 | דוא"ל: zachigreen2016@gmail.com
העלון מוקדש לזכר ולע"נ
שולמית ז"ל בת **יצחק ישראל**
נפטרה ב-א' באדר תשנ"ג.
יהי זכרה ברוך!